

NÁVOD K VEDENÍ NÁRODNÍCH SEZNAMŮ **(INVENTÁŘŮ) NEMATERIÁLNÍHO KULTURNÍHO DĚDICTVÍ**

Vydal Sekretariát Úmluvy o
zachování nemateriálního
kulturního dědictví UNESCO
v březnu 2018

PROČ INVENTARIZOVAT NKD?

- *list* = světový seznam x *inventory* (inventář) = národní seznam
- **proces** inventarizace = identifikace NKD na území státu
- **povinnost** stanovená Úmluvou, **záchovné opatření**
- každý stát může mít **více seznamů** NKD
- každý stát si může **zvolit systém**, ale v souladu s Úmluvou

8 PRINCIPŮ INVENTARIZACE

- 1) Je založená na **dohodě mezi vládou a společenstvími** nositelů.
- 2) Prvky jsou **identifikovány za plné účasti společenství** nositelů a NGOs.
- 3) Seznamy jsou **inkluzivní**, nikoliv výběrové.
- 4) Seznamy **obsahují podstatné informace** o statku.
- 5) Seznamy **slouží** účelům Úmluvy a především **ochraně NKD**.
- 6) Seznamy jsou **pravidelně aktualizovány** ve spolupráci s nositeli.
- 7) Státy každých šest let **podávají zprávu o vedení seznamů** Mezivládnímu výboru.
- 8) Zápisy do seznamů respektují obyčejové praktiky související s **omezením přístupu** k některým informacím.

PŘÍPRAVA PRO INVENTARIZACI

- **společenství nositelů = nejdůležitější role** při ochraně i inventarizaci
- **souhlas** nositelů ve všech fázích procesu
- vždy respektujeme **dynamický charakter NKD a neustálé přetváření**
- **prevence negativních dopadů inventarizace**
- účast nositelů už ve fázi formulování seznamu

JEDEN NÁRODNÍ SEZNAM?

- ✓ více seznamů na území státu
- ✓ různé účely, různé vedení
- ✓ seznamy vedené přímo společenstvími nositelů

DOKUMENTACE

- jednoduchý, uživatelsky přátelský formulář
- ostatní dokumentace archivována mimo
  - odkazy
  - v místních muzeích, archivech, kulturních zařízeních
  - dostupné pro nositele

REVIZE EXISTUJÍCÍCH SEZNAMŮ

- x pokud národní seznam **hierarchizuje** NKD
- x pokud je založen na **výběru prvků výjimečné hodnoty**, autenticity či originality
- x „elitní výběr“
- x pokud jsou vedeny **kvůli vizi zápisů na světové seznamy**
= tyto přístupy neodpovídají Úmluvě
- ✓ *Tentative lists* = předběžný seznam
- ✓ Web <https://ich.unesco.org/en/mechanism-to-encourage-multinational-files-00560>

SPOLEČENSTVÍ NOSITELŮ

- **v jádru každé akce**, včetně tvorby politiky a koncepcí
- stát stanovuje koordinační mechanismus a způsob konzultací
- **souhlas** s inventarizací a se zápisem

Způsoby koncipování seznamů

- ❖ na prvním místě nositelé
- ❖ na prvním místě NKD

→ vždy pečlivá identifikace a souhlas

- **respekt k různorodosti** uvnitř společenství nositelů
- **role nevládních organizací** a spolků

8 PRINCIPŮ INVENTARIZACE

1. PODÍL NOSITELŮ NA KONCIPOVÁNÍ SEZNAMU

- jen nositelé rozhodují, co tvoří jejich NKD
- systém funguje tak, aby nositelé/společenství nositelů mohly sami nominovat
- prvky mohou být přidávány, ale také vymazány
- pokud nositelé zápis nechtějí, jejich přání respektujeme

2. ZAPOJENÍ SPOLEČENSTVÍ NOSITELŮ

- **souhlas** nositelů ve všech fázích inventarizace
- data shromažďována samotnými nositeli nebo s jejich plnou účastí
- místní odborníci = plnohodnotní partneři
- **metodická pomoc státu** pro *community-based inventorying*
- rozhodují o způsobu **archivace dat** a jejich zpřístupnění pro potřeby komunity
- **monitorovací systém** po zápisu a aktualizace
- webová databáze s přístupem

3. INKLUZIVNOST

- inventarizace NKD všech skupin na území státu, včetně menšin, znevýhodněných skupin a přistěhovalců
- nejen životaschopné nebo lehce identifikovatelné prvky

4. MINIMÁLNÍ OBSAH

- základní **charakteristika** prvku
- **název**
- identifikace **společenství** nositelů a **geografické vymezení**
- **současný stav** prvku a jeho **předávání**
- současné **funkce** prvku
- popis **životaschopnosti** a **ohrožení**
- jak se do procesu **zapojili nositelé** + jak byla data získána
- **datum** inventarizace a aktualizace záznamu

DALŠÍ MOŽNÝ OBSAH

- realizované a v současnosti probíhající **ochranná opatření**
- u životaschopných prvků by plán záchovných opatření měl být doporučen, nikoliv vyžadován

5. ÚČELY INVENTARIZACE

- **identifikace** NKD na území státu
- **ochrana** NKD
- zvyšování **povědomí o důležitosti** NKD a jeho hodnotě
- **individuální priority státu**, např. zviditelnění NKD, podpora respektu ke kulturní diverzitě a lidské kreativitě
  - proces inventarizace je důležitější, než její výsledek
  - **rozšiřuje se povědomí o principech Úmluvy** mezi nositeli i odborníky
- + důležitost ochrany NKD
- hrdost, pocit sounáležitosti a identity

6. AKTUALIZACE SEZNAMŮ

= přísná podmínka UNESCO

- zápis → změny (komercializace/zakonzervování/přílišná popularita a turismus...)

- za účasti společenství nositelů

Sledujeme:

- změny v životaschopnosti a složení společenství nositelů

- dopady ochranných opatření

- důsledky zápisu

- doplnění fotografií, audiovizuálních záznamů, odkazů na novou literaturu...

7. PŘÍSTUP K INFORMACÍM A K INVENTÁŘI

- nositelé mohou stanovit, které informace nebudou zveřejněny
- nepoužívat žargon či jazyk, který není všeobecně srozumitelný bez vysvětlivek
- pro jinojazyčná společenství umožnit podat nominaci ve vlastním i oficiální jazyce
- veřejná prezentace ve světových jazycích

KRITÉRIA ZÁPISU A KLASIFIKACE

- záleží na každém státě
- přiměřeně přísná kritéria, aby nezabránila zápisu určitých prvků

Základní doporučená kritéria:

- ❖ prvek splňuje definici NKD
- ❖ nositelé se zúčastnili procesu inventarizace a je doložen jejich souhlas

Kritéria proti podstatě Úmluvy:

- ❖ založená na externím hodnotovém systému
- ❖ stanovující míru tradičnosti/historicity

OSTATNÍ DOPORUČENÍ

- více seznamů – pozor na **hierarchizaci!**
- **rovnost prvků**, žádný nemá větší hodnotu než jiný
- **neupřednostňovat prvky se zvláštním významem** pro národní identitu nebo vztahující se na celé území státu
- nemarginalizovat **menšiny** na úkor většinové společnosti
- **sdílené prvky** – každé společenství má nárok na vlastní zápis ALE systém by měl umožňovat společné nominace
- malé množství nositelů nebo omezené regionální rozšíření nejsou důvodem k nezapsání